

Діло

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:

Львів, Ринок 18, 8. пов.

Конто нощ. н.д. 26.726.

Адреса тек: „Діло-Львів“.

Число телефону 568.

Рекламіст
редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:

місячно 5— К.
квартально 15— „
піврічно 26— „
річно 56— „

у Львові (без доставки):

місячно 4— К.
квартально 12— „
піврічно 22— „
річно 44— „

в Німеччині:

місячно 20— М.
річно 56— „

За зміну адреси
навіть ст 50 с.

Ціна оголошень:

Рядок постійної, розміщеної
вже вартістю 500 с., з першого
1 К., з наступних 1-го, в розмір
одної частки вартістю 100 с.
з 2 К. Наказання з К. Оплати
внести друком наперед. Оплати
можливо в готівку і кредитом.

Вартість оголошення за рядком
у Львові 10 с.

Один крихітливий рядок
у Львові 10 с.

за предплатою 20 с.

Видав: Видавничча Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Іванко Памейко.

Наше становище у внутрішній і заграничній політиці.

Львів, 1. червня 1918.

Президент Української Парляментарної Репрезентації д-р Євген Петрушевич і заступник президента д-р Євген Левицький відбули політичні конференції з німецьким державним секретарем для заграничних справ Кільманом і з австро-угорським міністром заграничних справ гр. Буріяном.

Предметом конференції з Кільманом були як знаємо з комунікату — відносини в українській державі і з окрема становище Німеччини супроти української держави. Вислідом цієї конференції є заповнене, зложене Кільманом, що в справі державної самостійності України Німеччина стоїть на основі берестейського договору.

З гр. Буріяном говорили представники президії УПР, також очевидно в першій мірі про відносини в українській державі і про становище Австро-Угорщини супроти української держави, бо гр. Буріан є міністром заграничних справ австро-угорської монархії. Однак в розмові з гр. Буріяном мусіла бути також порушена справа положення українського народу в Австрії, бо загранична політика вяжеється органічно з політикою внутрішньою і політика австро-угорської монархії супроти української держави не може бути добра, коли не буде добра політика австрійського правительства супроти тієї частки українського народу, яка належить до Австрії.

Відношене Австрії до українського народу в Австрії і по часті відношене Австро-Угорщини до української держави (з огляду на польські претенсії до західних областей української державної території) звязане з становищем Австрії і австро-угорської монархії в польській справі. Польське коло ставить справу так, що його політика в Австрії залежна від відношеня Австрії і австро-угорської монархії до шілости польської справи. Отже й се польське становище вяже внутрішню й заграничну політику Австрії й австро-угорської монархії з одну цілість.

В останніх днях у парламентарних кругах хвилюється поголоска про німецьке посередництво між польським колом і Українською Парляментарною Репрезентацією. Знаючи польське становище в українській справі, не можемо собі уявити, як буде виглядати се посередництво. Бо Поляки стоять в українській справі на такій становищі, яке з українським становищем абсолютно не дасть ся примирити. Поляки стоять на тім, що всі українські землі, які колибудь входили в склад колишньої польської держави, є вічною польською державною власністю і всяка польська українська угода мусить мати за основи признание тої польської державної власности на ті українські землі з нашої сторони. Доки Поляки стоять на такій становищі, доти взагалі ніяка розмова з ними не є можлива. Бо тут не ходить о те, як ставити ся польська державність до наших національних потреб, тільки о те, що ми взагалі польської державности на землях, які протягом історії заселяла і заселяє українська більшість і які протягом історії були освоюю творення української державности, не признаємо.

Тому основною умовою того, щоб ми ждали з Поляками печати говорити про польсько-українське порозуміння, мусить бути відражене від сторони Поляків від всьох прав до українських земель і признане, що на українських землях вони можуть домогати ся тільки права національної меншости.

Се — думаємо — сказали представники президії УПР, австро-угорському міністрови заграничних справ гр. Буріянови і скажуть австрійському президентови міністрів Зайдлерови таї

взагалі кождому, хто буде з ними говорити про потребу польсько-українського порозуміння.

В згаданих поголосках про німецьке посередництво між Поляками й Українцями сказано, що коли удасть ся зблизити Поляків і Українців австрійських, тоді зробить ся пробу навязати зносини також між правительствами в Варшаві й Києві.

Що-до сього завважимо, що для відношеня між варшавським і київським правительствам маємо ясну платформу міжнародно-правного характеру: берестейський договір між осередними державами й Україною. Коли осередні держави хотять трактувати варшавське прави-

тельство як представника суверенної польської держави, то нехай постарають ся, щоб воно приступило до берестейського мира і признало його. Тільки тоді, як воно признає берестейський договір, може київське правительство вступити з ним у міжнародно-правні зносини.

Що-до польсько-українського порозуміння в Австрії, то й тут є ясна платформа, що-до якої правительство має виразні зобовязання: подія теперішнього коронного краю Галичини на історично-національній основі й утворення з української частки Галичини, яка входила в склад галицько-володимирського королівства, окремого українського державного організму в рамках Австрії.

Тільки здійснене сеї платформи може бути предметом переговорів в цілі польсько-українського порозуміння.

Лист б. міністра війни С. Петлюри до німецького і австро-угорського послам.

Київ, 30. мая 1918.

Бувший міністер війни в кабінеті Винниченка Симон Петлюра, тепер голова Київської Губернської Земської Управи і голова Управи Всеукраїнського Земського Союзу, звернув ся до німецького й австро-угорського послам у Києві (передаючи копію також болгарському послову) з слідующею заявою:

„Події, що відбувають ся на Україні, примушують мене звернутись до Вас, як до представника уряду заприязненої нам держави.

Вважаю необхідним повідомити, що звертаюся до Вас, не як політичний діяч, а як голова Київської Губернської Народної Управи і одночасно як голова Управи Всеукраїнського Земського Союзу, що об'єднує собою всі Народні Земські Управи на Україні. Для Вашого відома інформую:

Народні Управи є інституціями самоврядування, що дбають про народну просвіту і культуру, допомагаючи народу в його економічних, ховяйських і просвітних потребах. Народні Управ, обібраних самим народом на Україні—115; вони одержують сотні тисяч народних шкіл, сотні професійних шкіл і учительських семінарій; велике число больниць, амбулаторій; опікують ся будівлею шляхів, дбають про різні операції на селі, заводять опитні с.-господ. станції, ветеринарні пункти, мають свої великі майстерні, заводи, центральні склади для постачання населенню книжок, с.-г. орудій, медикаментів і різних прикметів домашнього обіходу; дають юридичну допомогу населенню — словом охоплюють мало не всі сторони життя народнього, через що являють ся інституціями державного значіння, близькими народу і народом поважними.

Як голова органу, що об'єднує діяльність цих інституцій по всій Україні, як людина, що її широкі круги громадянства вшанували довірою і яка, через се власне повинна перед тим громадянством бути одвічальною, особливо в менти великих змін і іспитаній в життю сього громадянства, я не маю спокійно обминути тих фактів, які зараз мають місце скрізь по Україні і до яких має відношення німецька військова влада, на чолі якої стоїте Ви, п. Ексцеленція.

В звязку з державним переворотом, скрізь на Україні почалися арешти і замикання в тюрми, без суда і слідства, різного стану громадян України. До мене, як до голови Всеукраїнського Союзу Земств, звертають ся і окремі особи і цілі делегації з повідомленням, що в одчому місті заарештовано земських гласних, а в другому членів Земської Управи, причому в деяких випадках, як от в Липовці на Київщині, навіть було запечатано помешкання сеї інституції. Я звертав вже увагу п. Гетьмана Скоропадського на ці недопустимі і небажані для спокою краю

арешти, вказуючи йому на велику небезпеку од тих арештів. Маючи на увазі, що часто подібні арешти виконують ся німецьким війском, я вважаю необхідним і Вашу, п. Ексцеленціє, увагу звернути на ці прикри і дуже небажані явища.

Я повинен заявити Вам, п. Ексцеленціє, що мене дуже хвилюють ці явища і я не жду від них нічого доброго, не тільки п. Ексцеленціє, для України, але й для тої дружньої держави, вищим представником влади котрої на Україні, являєтесь Ви.

Я як громадянин, свого краю, хотів би, щоби дружня держава, — котра допомогла йому народови здійснити його австрадані великими жертвами національно-історичні ідеали і була першою, що признала Українську Народню Республіку, як самостійну державу, — залишилась би на завжди в свідомості і пам'яті народу як справді дружня держава; я хотів би щоби народ наш з подякою і признанням ставив ся до Вашого народу за історичну прислугу вчинену ним Україні, засвоїв би культурні здобутки Вашої держави (і взагалі позичив би тої організації досвід, яким вславилась на різних полях життя Германія). Український народ охоче переймає, що кращого у других, має великий позив до культури, просвіти і організації і здатний в короткий час зробити те, що иншим треба значно більш часу.

264 роки московського панування не вбили в ньому ні національного почуття, ні стремління до створення власної держави, як льотичної форми, в яку вилились його давні історичні і національно-політичні ідеали. Він знає і твердо певний, що Українська Народня Республіка, як окрема держава, повинна бути і що вона буде існувати і що ніяка сила на світі не в силі буде цієї його певности знизити. Якоб долі не судилось українському народови ще пережити, він все ідно своє право на самостійне державне життя виборє. За це говорить та певність, якої ми, Україні, в цій справі відчувасмо.

Я спиняюсь над цим, п. Ексцеленціє, для того, щоб Ви були поінформовані про наші найбільші національні змагання, про нашу певність в цій справі і щоб відчули ту віраду, яку наш народ мати-ме, коли серед нього пролунає чутка, що та держава, яка першою признала за ним право самостійного державного існування і через це стала заприязненою, несподівано для нього стала, через агентів своїх, чинити йому те, що ніяк не вяжесть ся з уявою про дружню державу. А власне фактами, що суперечать такій уяві, і являють ся арешти німецькими офіцерами і солдатами тих людий, яким висловив народ і своє довір'я і свою пошану. Замість того, щоб дивитись на військо Вашої держави, перебуваюче зараз на Україні, як на друзів

прихильників, він стане дивитись на нього з великою недовірою, упередженням і бачити в ньому, крім приятеля, а людину як раз їм протилежних. Я не думаю, п. Ексцеленце, щоб це було в інтересах Вашого війська, а хочу думати, що це не в інтересах Вашого краю.

Отже берестейським договором встановлено певні зобов'язання української державної влади щодо постачання хліба, м'яса і ин. для Вашої держави. Вам певно відомо, що наша країна вдебільше хліборобська і голодний фактор в державному житті України — є селянини.

Отже для того, щоб наше селянське населення могло допомогти державній владі виконати свої зобов'язання суворити Вашої держави, я вважаю за кончежно необхідним, щоб селянини наш міг спокійно обробляти своє поле і спокійно міг почувати себе громадянином Української Народньої Республіки. Такого запевнення він не мати ме, коли на його очах творитимуться безвідставні арешти людей, яких наш народ визнає, як найкращих з поміж себе.

Я боюсь, п. Ексцеленце, що од того добра не буде ні Україні ні Вашій державі! В нашому краю починається та неспокій, ексцеси, які можуть прибрати небажане для обох зазірання сторін форми. Війна, після цієї резолюції і без того розхитала хозяйський організм країни, а ці можливі розрухи можуть ще більш його розхитати. Після резолюції наш народ почав брати ся за організацію свого власного життя і життя вибореної нам Держави. І я мушу ствердити на підставі досвіду і життєвих спостережень, що ця праця його в напруженні державного будівництва почала зускати глибокі коріння в свідомість народню: почали люди платити податки, заорювати землю, сіяти, одкривати просвітні та економічні товариства, наша зруйнована промисловість стала відроджуватись на благо нашого краю даючи заробіток величезній армії безробітних — взагалі стало налажуватись життя. І коли я пригадую історичні аналогії в історії революції у других народів, то я схвляюсь перед моїм народом за пошаною за те, що він в хвилину розбуханого життя свого виявив державний розум і тверду волю в будівництві своєї держави. Ви, п. Ексцеленце, визнаєте що Ваша держава має життєвий інтерес в тому, щоб Україна, як самостійна держава існувала і розвивалась. Треба зробити все, щоб всі умови її теперішнього життя сприяли зміцненню України, як держави дружньої до Вашої.

Я боюсь, що вчинки агентів військової влади на місцях цієї справи шкодять і створюють атмосферу, дуже негарну і дуже не відповідальну культуриванню цього поуття серед наших селян до Вашої держави і Вашого народу. Я маю глибоке враження, що Ваш народ, як і народи інших зазіраних нам держав, хотіли би жити в дружних зносинах з нами. Неодноразові заяви представників правительства Вашого і дебати в парламенті ввевнюють мене в цьому. Отже з мого погляду всяка влада і всякий агент влади повинен допомогати цій справі, а не йти в супереч (і ні в якому разі не робити того з початку приказні, щоб неспува-ти її).

Зважаючись звернути увагу Вашу на арешти я керуюсь не тільки тим, що вони деморалізують правосознання нашого народу, не тільки тим, що через ці арешти життя земських управ терпить велику шкоду, бо хозяйський і культурний апарат країни не може правильно функціонувати, а ще й тим, що німецька та австрійська влада, як не знайомі в відповідній мірі з відношеннями краю, часом роблять ті арешти, як мені удалося установити, що хтось штовхав їх на це негарне діло з особистих мотивів.

Я виношу враження, що тут деякі люди заводять свої політичні і особисті навіть рахунки з противником. Звертають ся такі люди до німецьких та австрійських офіцерів з проханням на арешт; офіцери арештовують, а потім виясняється, що арештовано невинних і арештовано Бог зна за що. Бували випадки, що членів Земських Управ арештували по обвинуваченню в більшовизмі, тоді як ці арештовані вели вавзятку боротьбу з більшовиками до смертної кари і тільки чудом од неї спасли ся.

Таким випадкам треба положити кінець, бо вони наносять великий удар правосознанню нашого народу, треба зупинити вказаналію арештів членів земських управ і гласних земських апаратів і все культурно-просвітне та економічне життя в руїну приходять.

Треба положити кінець цим явищам, бо вони створюють дуже негарну атмосферу серед нашого народу і настроюють його проти війська зазіраних нам держав, з якими ми повинні жити дружно і по приятельськи.

Я маю тверду надію, пане Ексцеленце, що Ви з особливою увагою поставитесь до цього мого звертання, а ті мотиви, які керували мною в цьому разі, будуть прийняті Вами під особли-

ву увагу, що Ви приймете міри, відповідні для того, щоб в підлеглих Вам агентствах влади на місцях наше населення бачило дійсно представників зазіраної держави.

Я тішу себе нааією, що мій лист до Вас, як людини, що одповідає нормально перед земськими установами цілої України за невпинний хозяйський та культурно-просвітний розвиток Української держави, послужить стимулом для привернення ладу і порядку в нашому краю, без яких не може вона виконати своїх великих зобов'язань до представленої Вами Держави.

З правдивим поважанням — Голова Київської Губ. Зем. Управи і Всеукраїнського Союзу Земств Петлюра.

Президія У. П. Р. у Бурліна.

(Ткб) Відень, 31. мая 1918.

„Korrespondenz Austria“ доносить:

Президент Української Парламентарної Репрезентації в австрійській Палаті послів д-р Петрушевич і заступник президента д-р Евген Левицький були сьогодні пополудни на аудієнції у міністра заграничних справ гр. Бурліна. В більше чим одногодинній виміні думок обговорено основно українське питансь.

Нові парламентарні трудносси.

Ратифікація берестейського договору
до двох тижнів.

Львів, 1. червня 1918.

У Відні почали ся переговори, які мають приготувати літню сесію парламенту. Гр. Бурліна відбув конференцію з українськими політиками і відідає до Берліна, щоб там обговорити польську справу. Д-р Зайдлер переговорює з представниками Німців, які видають що раз то нові політичні домагання, що ніяким чином не облекшають трудного положення.

Після шкарського візду в німецькій головній квартирі німецькі домагання помітно зросли. Сим разом ставлять їх німецькі послы з Моравії. У президента міністрів явили ся передвчера послы Ельверт і Тайфель та повідомили його, що німецькі послы з Моравії уконституували три комісії: конституційну, шкільну і громадську, які мають приготувати матеріали для адміністративної реформи на Моравії, що забезпечили би політичний стан посідання Німців.

Супроти тих нових труднощій д-р Зайдлер виявляє багато оптимізму та все впевняє, що йому власть ся таки доведеть до скликання літньої сесії парламенту. Що правда, ніяка з парламентарних партій не ставить ся ворожо до наміру президента міністрів і скликав літньої сесії бажують навіть Чехи, щоб могли в парламенті заговорити про послідні політичні події, та головне діло в тім, щоб скликаний парламент був здібний до нарад і дав правительству більшість. А що до цього треба мати поважні сумніви.

Відповідь на питанє про найблизшу будучність парламенту все ще зависить від становища Українців і Польків. Для становища Українців міродатним може бути тільки одно: чесне сповненє всього зобов'язку, який взяла на себе Австро Угорщина берестейським договором. Поки що іменем Німеччини посбіяв виповнити його державний секретар Кільман. Про недалеку ратифікацію берестейського договору заговорив і угорський президент міністрів д-р Векерле, який супроти віденського кореспондента днівника „A Naple“ висловив ся, що протягом двох найближчих тижнів будуть виміяні ратифікаційні грамоти. Побачимо, чи за тим піде виконанє постанов до-говору.

Росія і Україна.

На основі російських інформацій.

Стокгольм, 31. мая 1918.

З добре поінформованого російського жерела доносять на основі заграничних повідомлень, що російська мирова делегація в Києві зверне в першій мірі свою увагу на се, щоб привернено відношенє взаємности між Росією і Україною. Під територіяльним оглядом мається українські домагання дещо зредукувати. Та сама делегація з Раковським на чолі вести-ме також мирові переговори з Румунією. Маргільо-ман зяслав вже до Москви ноту в сій справі. Українське правительство оголосить своє „desaffirmement“ щодо Бессарабії і признасть Дністер границею між Бессарабією і Україною. Раковський вваждає далеко йдучою демократизації Бессарабії і не буде спиняти справи прилученя до Румунії, коли така єволя народу.

З Одеси.

Отаман міста Одеси.

Одеське „Вільне Життя“ в 28. мая доно-сить:

Радою міністрів назначений на посаду ота-ман міста Одеси генер.-м. А. Мустафін, який вчора приїхав в Київ і вступив до виконання своїх зобов'язань.

Д. Мустафін скінчив військово юридичну ака-демію. Служив в судовім відомстві і займав різ-ні посади аж до ранги голови окружного сузу. Виконував дальше зобов'язання управителя канце-лярії при генерал губернаторі управителя канце-станської області. Бул назначений пізнійше вій-ськовим губернатором забайкальської області і йому було пропонувано перевести земельну реформу.

Відносно Одеси заявив д. Мустафін, що його головною цілю являється ся, як отаман мі-ста, привести порядок і безпечність. Він бажав працювати в повнім контакті з міським самоупра-влінням. Питання про міліцію і всі міські спра-вова миського самоуправування. Всі його про-зедати в інтересах населення.

Відносно преси заявив д. Мустафін сліду-юче: „Адміністративного надужиття я не до-пускаю і вважаю відповідним за переступленє закону притягнення до судової відповідаль-ности.“

В кінці повідомив д. Мустафін, що його уповноваження значно розширені, чим булого комісаря Липи, бо йому переходять також частя зобов'язань, які виконував ранійше окружний ко-місар, як видача зброї і друге.

Уповноважаний українського правительства при австро-угорській команді в Одесі.

Одеське „Вільне Життя“ в 28. мая доно-сить:

З приводу того, що окружний комісаріят в силу останнього розпорядження Ради міністрів припинив був свої функції як загально адмі-ністративним напрям, так і в відношеню до Ав-стро угорської військової команди уведено зараз Радою міністрів нову посаду під назвою упо-важненого українського правительства для ви-конування всіх зобов'язань, які стоять у відно-шенню до австро-угорського командування по-цілий австро-угорський військами заняній тер-иторії. На цю посаду назначено д. С. Н. Гербе-ля, який з вчорашнього дня вступив в викону-вання своїх зобов'язань на підставі отриманої те-леграми від голови міністрів Лизогуба. З огляду на те, що д. Гербелью не вказано певні інстру-ції, після яких має виконувати свої зобов'язки, він виявляє в середу в тій справі в Київ.

З італійського боввища.

ВІДЕНЬ, 31. мая (Ткб) Урядово:

Боева діяльність в області Тонале обме-жала ся вчора до хвелевого гарматного огня. Наступ на схід від Капо Сіле відвертє.

Німецькі війська осягнули Марну.

45.000 полонених. — 400 газмат, тисячі нулметів.

БЕРЛІН, 31. мая (Вольф) Урядово:

Група війск кн. Рупрехта: Артилерійські бої різної сили, менші бої піхоти.

Група нім. наст. престолу: За непрителем уступаючим з фронту над рікою Ailette на пів-день від Ози пішли наші війська і перейшли лінію Breigny — St. Paul — Troisy — Loize. На північ від A'sne кинді ми ворога за дінію Vieux — Chavigny. На південь від Soissons стягнули Французи до завзятих протинаступів кавалерію і піхоту: їх обхпив і побив наш спустошующий огонь. Ми перейшли дорогу Soissons — Nanterres. Французські дивізії, спрова-джені в напрямі на Fere en Tardenois з півден-ного заходу через Марну і з південного сходу, мимо розлучливих протинаступів не змоги вїде-оперти ся успішно нашому йдучому вперед корпусови. Задні становища непрителю під Arcy і Grand Rozoy переломано. На південь від Fere en Tardenois осягнули ми Марну. Горби під Champigny, St. Gemme і Romigny є в на-ших руках. На південнім березі Vesle, на захід від Reims, заняли ми Germigny, Queux і Th'Nois.

НОВИНКИ.

Львів, 1. червня. 1918.

— Намітник гр. Гуїн вернув вчора до Львова з Відня, куди він виїхав в справі відбудови краю.

